

ODPORÚČANIA

KOMISIA

ODPORÚČANIE KOMISIE

z 3. októbra 2008

o aktívnom začleňovaní osôb vylúčených z trhu práce

[oznámené pod číslom K(2008) 5737]

(2008/867/ES)

KOMISIA EURÓPSKÝCH SPOLOČENSTIEV,

so zreteľom na Zmluvu o založení Európskeho spoločenstva,
a najmä na jej článok 211,

najviac marginalizovaných osôb a skupín⁽²⁾. Ďalším nástrojom je európska stratégia zamestnanosti, ktorej cieľom je okrem iného posilniť sociálne začleňovanie, bojovať proti chudobe, zabrániť vylúčeniu z trhu práce a podporiť integráciu znevýhodnených osôb na trhu práce⁽³⁾.

keďže:

(1) Rešpektovanie ľudskej dôstojnosti je hlavnou zásadou Európskej únie, ktorej cieľmi sú podpora úplnej zamestnanosti a sociálny pokrok, boj proti sociálnemu vylúčeniu a diskriminácii a podpora sociálnej spravodlivosti a sociálnej ochrany. V súlade s článkom 137 ods. 1 písm. h) zmluvy Spoločenstvo podporuje a dopĺňa činnosti členských štátov pri integrácii osôb vylúčených z trhu práce. V článku 34 Charty základných práv Európskej únie sa stanovuje právo na sociálnu pomoc a pomoc pri bývaní s cieľom zabezpečiť dôstojnú existenciu všetkých osôb, ktoré nemajú dostatok prostriedkov.

(2) Odporúčanie Rady 92/441/EHS z 24. júna 1992 o spoločných kritériách týkajúcich sa dostatočných prostriedkov a sociálnej pomoci v systémoch sociálnej ochrany⁽¹⁾ zostáva referenčným nástrojom politiky Spoločenstva v súvislosti s chudobou a sociálnym vylúčením, ktorý je naďalej relevantný, hoci na jeho úplnú implementáciu je potrebné urobiť viac.

(3) Od roku 1992 existujú nové politické nástroje. K takýmto nástrojom patrí otvorená metóda koordinácie v oblasti sociálnej ochrany a sociálneho začleňovania, ktorej cieľom je aktívne sociálne začlenenie všetkých osôb, ktoré sa má dosiahnuť prostredníctvom podpory účasti na trhu práce a boja proti chudobe a vylúčeniu

(4) Pretrvávajúca chudoba a nezamestnanosť a čoraz zložitejšie viacsobné znevýhodnenia si vyžadujú komplexné a integrované politiky⁽⁴⁾. V záujme modernizácie systémov sociálnej ochrany je potrebné kombinovať primeranú podporu príjmu s prepojením na trh práce a prístupom ku kvalitným službám v rámci integrovanej stratégie aktívneho začleňovania⁽⁵⁾. Táto stratégia sa v plnej miere dopĺňa s prístupom flexiistoty, pričom sa zameriava na osoby vylúčené z trhu práce. Prispieva k lisabonskej stratégii tým, že uľahčuje aktiváciu a mobilitu pracovnej sily a predstavuje stavebný kameň sociálnej dimenzie v rámci stratégie trvalo udržateľného rozvoja EÚ⁽⁶⁾.

(2) Oznámenie KOM(2005) 706 – Pracujeme spolu, pracujeme lepšie: nový rámec pre otvorenú koordináciu politik sociálnej ochrany a začlenenia v Európskej únii.

(3) Rozhodnutie Rady zo 7. júla 2008 o usmerneniach pre politiky zamestnávania v členských štátoch, dokument Rady 10614/2/082008 (zatiaľ neuverejnený v úradnom vestníku).

(4) Oznámenia KOM(2007) 620 – Modernizácia sociálnej ochrany na dosiahnutie väčšej sociálnej spravodlivosti a hospodárskej súdržnosti: intenzívnejšie presadzovanie aktívneho začlenenia ľudí najviac vzdialených od trhu práce a KOM(2005) 33 o sociálnom programe.

(5) Oznámenie KOM(2006) 44 týkajúce sa konzultácie o opatreniach na úrovni EÚ na podporu aktívneho začlenenia ľudí najviac vzdialených od trhu práce.

(6) Oznámenie KOM(2007) 620 – Závery predsedníctva Európskej rady v Bruseli zo 14. decembra 2007 a orientačná poznámka SPC o aktívnom začleňovaní z 3. júla 2008. Okrem toho pozri najmä: Závery Rady z 5. decembra 2007, dokument 16139/07; stanovisko Výboru regiónov z 18. júna 2008 o aktívnom začleňovaní (dok. CdR 344/2007); stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru z 27. októbra 2007 o minimálnych sociálnych štandardoch (dok. CESE 892/2007).

(1) Ú. v. ES L 245, 26.8.1992, s. 46.

- (5) Pri postupnom vykonávaní tohto odporúčania by sa mali zohľadniť vnútroštátne priority a dostupnosť finančných zdrojov.
- (6) Toto odporúčanie a uplatňovanie v ňom stanovených spoločných zásad sa nedotýka uplatňovania práva Spoločenstva vrátane pravidiel štátnej pomoci a všeobecného nariadenia o skupinových výnimkách⁽¹⁾ a pravidiel Spoločenstva o udeľovaní verejných zákaziek.
- (7) V súlade so zásadou subsidiarity sú členské štáty zodpovedné za stanovenie výšky podpory príjmu a za stanovenie vhodného súboru opatrení vzhľadom na rozdielne situácie a potreby na miestnej, regionálnej a celoštátnej úrovni,

TÝMTO ODPORÚČA, ŽE ČLENSKÉ ŠTÁTY BY MALI:

1. Navrhnuť a realizovať integrovanú komplexnú stratégiu aktívneho začleňovania osôb vylúčených z trhu práce, ktorá je kombináciou primeranej podpory príjmu, inkluzívnych trhov práce a prístupu ku kvalitným službám. Politiky aktívneho začleňovania by mali uľahčiť integráciu do udržateľného kvalitného zamestnania osôb, ktoré môžu pracovať, a poskytnúť prostriedky postačujúce na dôstojný život spolu s podporou sociálnej účasti pre osoby, ktoré nemôžu.
2. Zabezpečiť účinnosť integrovaných politík aktívneho začleňovania prostredníctvom:
 - a) komplexného návrhu politiky, v ktorom je stanovená správna kombinácia troch línií stratégie aktívneho začleňovania a v ktorom sa zohľadňuje ich spoločný vplyv na sociálno-ekonomickú integráciu znevýhodnených osôb a ich možné vzájomné vzťahy vrátane synergií a kompromisov;
 - b) integrovanej realizácie troch línií stratégie aktívneho začlenenia na účinné riešenie rôznorodých príčin chudoby a sociálneho vylúčenia a zlepšenie koordinácie medzi verejnými agentúrami a útvarmi, ktoré vykonávajú politiky aktívneho začleňovania;
 - c) politickej koordinácie miestnych, regionálnych, celoštátnych orgánov a orgánov EÚ vzhľadom na ich osobitné úlohy, kompetencie a priority;
 - d) aktívnej účasti všetkých ostatných relevantných aktérov vrátane osôb postihnutých chudobou a sociálnym vylúčením, sociálnych partnerov, mimovládnych organizácií a poskytovateľov služieb na vypracúvaní, realizácii a hodnotení stratégií.

3. Zabezpečiť, aby politiky aktívneho začleňovania:

- a) podporovali implementáciu základných práv;
- b) presadzovali rodovú rovnosť a rovnaké príležitosti pre všetkých;
- c) zohľadňovali zložitú viacnásobných znevýhodnení a osobitné situácie a potreby rôznych zraniteľných skupín;
- d) náležite zohľadňovali miestne a regionálne podmienky a zlepšovali územnú súdržnosť;
- e) boli v súlade s prístupom k sociálnej politike a politike zamestnanosti založených na životnom cykle, aby mohli podporiť solidaritu medzi generáciami a zabrániť prenášaní chudoby z generácie na generáciu.

4. Organizovať a realizovať integrované politiky aktívneho začleňovania podľa nasledujúcich spoločných zásad a usmernení pre každú líniu a zároveň rešpektovať zásadu subsidiarity a ich rozdielne situácie, potreby a priority bez toho, aby bolo dotknuté uplatňovanie práva Spoločenstva vrátane pravidiel štátnej pomoci a pravidiel Spoločenstva týkajúcich sa zadávania verejných zákaziek.

a) *Primeraná podpora príjmu*

Uznať základné právo jednotlivca na prostriedky a sociálnu pomoc, ktoré sú dostatočné na to, aby človek viedol dôstojný život v rámci komplexného a konzistentného úsilia v boji proti sociálnemu vylúčeniu.

i) V prípade potreby preskúmať systémy sociálnej ochrany podľa spoločných zásad uvedených v časti B odporúčania 92/441/EHS. V súvislosti so stratégiou aktívneho začleňovania by sa právo na dostatočné prostriedky malo viazať na:

— aktívnu pripravenosť pracovať alebo zúčastniť sa na odbornom vzdelávaní s cieľom získať prácu v prípade osôb, ktorým takúto aktívnu pripravenosť umožní ich stav, alebo prípadne na podmienku, že sa prijímú opatrenia na sociálno-ekonomickú integráciu iných osôb,

— politiky, ktoré sa na vnútroštátnej úrovni považujú za potrebné pre sociálno-ekonomickú integráciu príslušných osôb.

⁽¹⁾ Nariadenie Komisie (ES) č. 800/2008 zo 6. augusta 2008 o vyhlásení určitých kategórií pomoci za zlučiteľné so spoločným trhom podľa článkov 87 a 88 zmluvy (Všeobecné nariadenie o skupinových výnimkách) (Ú. v. EÚ L 214, 9.8.2008, s. 3).

ii) Zabezpečiť implementáciu tohto práva v súlade s praktickými usmerneniami v časti C ods. 1, 2 a 3 odporúčania 92/441/EHS. Najmä pri určovaní zdrojov potrebných na to, aby človek viedol dôstojný život, treba zohľadniť životnú úroveň a cenovú úroveň podľa druhu a veľkosti domácnosti v príslušnom členskom štáte s použitím vhodných národných ukazovateľov. V rámci aktívneho začleňovania by sa mala pre osoby, ktorým ich stav umožňuje pracovať, zabezpečiť stimulácia hľadať si zamestnanie a mali by sa upraviť a doplniť sumy na splnenie osobitných potrieb.

b) Inkluzívne trhy práce

Priať opatrenia, ktoré sa vzťahujú na osoby, ktorým ich stav umožňuje pracovať, s cieľom zabezpečiť, aby dostali účinnú pomoc pri vstupe alebo opätovnom vstupe do zamestnania a zotrvaní v zamestnaní, ktoré zodpovedá ich pracovnej spôsobilosti.

i) Presadzovať tieto spoločné zásady v súvislosti so stratégiami aktívneho začleňovania:

- reagovať na potreby osôb vylúčených z trhu práce s cieľom uľahčiť ich postupnú opätovnú integráciu do spoločnosti a na trh práce a zlepšiť ich zamestnateľnosť,
- prijať potrebné opatrenia na podporu inkluzívnych trhov práce s cieľom zabezpečiť, aby bol prístup k zamestnaniu prístupnosťou pre všetkých,
- podporiť kvalitné pracovné miesta vrátane odmeňovania a dávok, pracovných podmienok, ochrany zdravia a bezpečnosti, prístupu k celoživotnému vzdelávaniu a kariérnych vyhládok najmä s cieľom zabrániť „chudobe napriek zamestnaniu“,
- odstrániť segmentáciu trhu práce prostredníctvom podpory udržiavania pracovných miest a postupu v zamestnaní.

ii) Uplatňovať tieto zásady pomocou nasledujúcich praktických usmernení:

- rozšíriť a zlepšiť investície do ľudského kapitálu prostredníctvom integračných opatrení v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy vrátane účinných stratégií celoživotného vzdelávania; prispôbiť systémy vzdelávania a odbornej prípravy v dôsledku nových požiadaviek na odbornú spôsobilosť a potreby digitálnych zručností,
- aktívne a preventívne opatrenia týkajúce sa trhu práce vrátane prispôbených, individuálnych a flexibilných služieb a podpory, ku ktorým patrí včasná identifikácia potrieb, pomoc pri hľadaní práce, poradenstvo a odborná príprava a motivácia aktívne si hľadať zamestnanie,

— priebežne skúmať motivujúce a demotivujúce stimuly vyplývajúce z daňových systémov a systémov sociálneho zabezpečenia vrátane riadenia a podmienenosti dávok a významného zníženia vysokých účinných marginálnych sadzieb dane, najmä pre osoby s nízkymi príjmami, a súčasne zabezpečiť primerané úrovne sociálnej ochrany,

— podporovať sociálnu ekonomiku a chránené zamestnávanie ako dôležitý zdroj prvých zamestnaní pre znevýhodnené osoby, podporovať finančné začleňovanie a mikropôžičky, finančné stimuly pre zamestnávateľov, aby prijímali zamestnancov, vytváranie nových možností zamestnávania v službách, najmä na miestnej úrovni, a zvyšovať informovanosť o inkluzívnych pracovných trhoch,

— podporovať prispôsobivosť a poskytovať podporu na pracovnom mieste a vytvoriť priaznivé prostredie vrátane pozornosti venovanej ochrane zdravia a pohody, nediskriminácii a uplatňovaniu pracovného práva v spojení so sociálnym dialógom.

c) Prístup ku kvalitným službám

Realizovať všetky opatrenia s cieľom umožniť dotknutým osobám v súlade s príslušnými vnútroštátnymi predpismi získať primeranú sociálnu podporu prostredníctvom prístupu ku kvalitným službám. Je potrebné prijať opatrenia s cieľom:

poskytovať služby, ktoré sú rozhodujúce pre podporu aktívnych politík sociálno-ekonomického začleňovania, vrátane služieb sociálnej pomoci, služieb zamestnanosti a služieb odbornej prípravy, podpory pri bývaní a sociálneho bývania, starostlivosti o deti, služieb dlhodobej starostlivosti a zdravotníckych služieb v súlade s nasledujúcimi spoločnými zásadami, ktoré zohľadňujú úlohu miestnych, regionálnych a celoštátnych orgánov, uplatniteľné predpisy Spoločenstva a rozdielne situácie, potreby a želania v členských štátoch:

- geografická dostupnosť, fyzická prístupnosť, cenová dostupnosť,
- solidarita, rovnaké príležitosti pre používateľov služieb a zamestnancov so zohľadnením rôznorodosti používateľov,
- investície do ľudského kapitálu, pracovných podmienok a primeranej materiálnej infraštruktúry,
- komplexné a koordinované služby, skoncipované a poskytované integrovaným spôsobom,

- zapojenie používateľov a individuálne prístupy s cieľom splniť rozdielne potreby jednotlivých osôb,
- monitorovanie, hodnotenie výkonu a výmena osvedčených postupov.

5. Zabezpečiť relevantné prostriedky a dávky v rámci opatrení v oblasti sociálnej ochrany; využívať možnosti a zdroje štrukturálnych fondov, najmä Európskeho sociálneho fondu, na podporu opatrení v oblasti aktívneho začleňovania.

Stanoviť podrobné opatrenia a financovať náklady a organizovať ich správu a vykonávanie v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi a/alebo postupmi.

Zohľadniť ekonomické a rozpočtové obmedzenia, priority stanovené vnútroštátnymi orgánmi a stav verejných financií s cieľom nájsť správnu rovnováhu medzi pracovnými stimulmi, bojom proti chudobe a trvalými výdavkami z rozpočtu.

Prijať potrebné opatrenia s cieľom zabezpečiť, aby všetky, aj tie najznevýhodnenejšie osoby boli informované o svojich právach a možnostiach podpory, v prípade potreby s použitím informačných technológií.

Čo najviac zjednodušiť administratívne postupy a opatrenia na preskúmanie zdrojov a situácií.

Podľa možnosti zorganizovať v súlade s vnútroštátnymi predpismi mechanizmy pre odvolania v príslušných administratívnych orgánoch a v prípade potreby pred nezávislými tretími stranami, ako napr. na súdoch, ku ktorým by mali mať príslušné osoby ľahký prístup.

6. Zlepšiť ukazovatele a informačné systémy s cieľom zlepšiť možnosti tvorby aktuálnych, porovnateľných údajov, ktoré sa vzťahujú na všetky piliere aktívneho začleňovania.

Monitorovať a hodnotiť politiky aktívneho začleňovania v rámci otvorenej metódy koordinácie na základe úzkej spolupráce medzi Výborom pre sociálnu ochranu a Výborom pre zamestnanosť a s podporou z programu PROGRESS.

Zabezpečiť súlad s celkovou politikou lisabonskej stratégie v súvislosti s cieľmi sociálnej súdržnosti.

Toto odporúčanie je určené členským štátom.

V Bruseli 3. októbra 2008

Za Komisiu
Vladimír ŠPIDLA
člen Komisie